

Nieuwsbrief

ADLO-project: Veel geblaas maar (te) weinig wol

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Vlaamse Schapenhouderij vzw

Ieperseweg 87

8800 Rumbeke/Beitem

T 051 27 32 28

F 051 24 00 20

E griet.dewaele@inagro.be

JAARGANG 5, NR. 20

DECEMBER 2012

Projectpartners

- Vlaamse Schapenhouderij vzw
- Dierengezondheidszorg Vlaanderen vzw
- Katholieke Hogeschool Kempen

IN DIT NUMMER:

Voorwoord	1
Myiasis, huidmaden- ziekte	2
Oproep	5

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikke-
ling: Europa investeert in zijn
platteland.

Voorwoord

Geachte lezer,
Beste schapenliefhebber,

Het ADLO-project 'Veel geblaas maar (te) weinig wol' is einde dit jaar halfweg. De enquête omtrent huidproblematieken en scheren wordt in een volgende nieuwsbrief besproken. Er lopen momenteel diverse vergelijkende 'onderzoekjes' en de demo's voorzien voor 2013 worden voorbereid.

In dit nummer heeft Guido Bertels het uitgebreid over het meest gevreesde huidprobleem nl 'Myiasis'. Heel veel bedrijven hebben ermee te maken en dieren kunnen door deze aandoening veel lijden en soms ook sterven. Het vraagt permanente aandacht.

Wij willen bij deze iedereen nogmaals oproepen om huid- en wolproblemen van de meest diverse aard bij schapen aan ons te melden (zie einde

van deze nieuwsbrief). Er zijn ondersteunings- en begeleidingsmogelijkheden maar jullie moeten de eerste stap zetten. De bevindingen kunnen later voor iedere schapenhouder van nut zijn.

Veel leesgenot,

A. Calus
Voorzitter VSH

Myiasis, huidmadenziekte

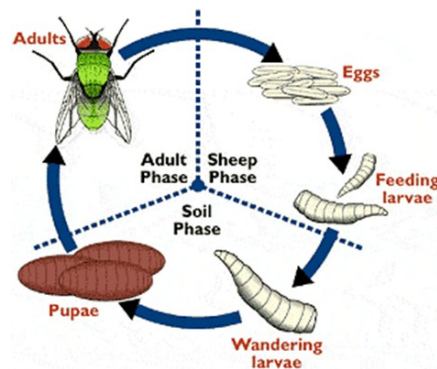
De vliegenmaden ziekte is veruit de belangrijkste aandoening van de huid bij schapen. Uit een kleine enquête in 1997, uitgevoerd door Ir Steven Janssen K.U.Leuven, bleek dat 86 % van de schapenhouders die geantwoord hadden, ermee te maken hadden. In nagenoeg alle landen waar wolschapen gehouden worden is het probleem gekend.

1/ Cyclus van de bromvlieg

Oorzaak van huidmadenziekte zijn de larven van een aantal vliegensoorten. In onze streken gaat het vooral over de groene vleesvlieg (*Lucilia sericata*). Deze bromvliegen worden aangetrokken door ammoniakgeur van bv. rottend vlees of mest en urine; het zijn nuttige karkas opruimers in de natuur. Maar ook op de huid van schapen kunnen wolvet en huidschilfers gaan rotten als het warm en vochtig weer is. Wol bevuild met mest of urine krijgt eveneens een ammoniakgeur bv. op de achterhand en de staart van schapen met diarree.

De vliegenwijfjes komen hierop af om hun eitjes te leggen.

De vliegenpoppen, die in de grond overwinterd hebben, komen bij een temperatuur van 10°C terug tot leven in april - mei. De vliegenwijfjes leggen per dag een 100 tal eitjes waaruit na 1 dag een eerste generatie larven ontwikkelt. Deze larven kunnen niet bijten en zijn weinig schadelijk. Ze zullen zelden opgemerkt worden. De eerste generatie larven vervelt na enkele dagen tot een L2 larve en daarna tot een L3 larve. Deze L2 en L3 larven hebben wel bijtende monddelen. Het zijn deze larven die de grote schade aanrichten. De huid en de spieren worden letterlijk weggevreten.

De groene vlieg

De cyclus van eitje tot vlieg duurt bij 15°C ruim een maand maar bij zomertemperaturen van 30°C is dit verkort tot 11 dagen, zodat het aantal vliegen rond de schapen snel toeneemt.

2/ Het verder verloop bij het schaap

Er ontstaat een stinkende huidwonde verborgen onder de wol. De wol wordt lokaal bruin en vochtig. Dit is wat men noemt de primaire besmetting. In dit stadium wordt de aantasting niet steeds opgemerkt. De larven verpoppen zich en vallen op de grond. Uit de poppen komt na een week de volgende generatie bromvliegen te voorschijn.

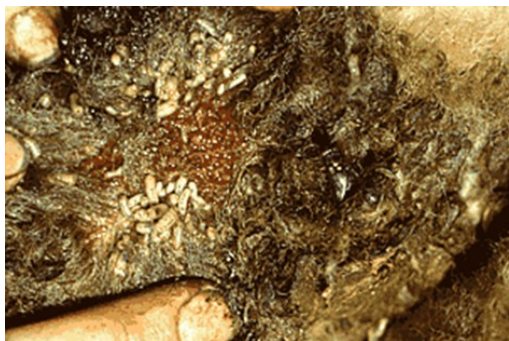
“Beestjes in de wol”

De sterk stinkende huidwonde die bij de eerste besmetting ontstaan is, trek op zijn beurt andere vleesvliegen en ook andere bromvliegen soorten aan. Ze leggen hun eitjes in groot aantal in de wonde. Dit is de secundaire besmetting. Het aantal larven dat hierbij vrijkomt is een veelvoud van de eerste besmetting. Huid en spieren worden massaal afgevreten en na een week kan het schaap sterven als er niet ingegrepen wordt.

Via de aangetaste huid worden er ammoniak en andere toxische afbraakproducten opgenomen in de bloedbaan, hieraan kan het schaap sterven door shock.

Hoewel de achterhand ter hoogte van de staartinplanting de voorkeursplek is voor huidmaden, kunnen de vliegen ook op andere lichaamsdelen eieren leggen. Uit een Engelse studie leren we dat de achterhand in 71 % van de gevallen aangetast was, de flanken goed zijn voor 20% en de poten voor 11%.

Aangetaste schapen stampen met hun achterpoten op de grond, kwispelen met de staart en schudden heftig met de achterhand. Ze proberen te bijten en te schuren met de achterhand. Als de letsels voortschrijden wordt de specifieke geur duidelijk merkbaar. De wol wordt bruin en komt in plukken los uit het centrum van de wonde. Na een week is het dier suf en lusteloos en staat met de kop omlaag.

3/Vocht: een cruciale voorwaarde

De vliegenlarven hebben minstens 65% vocht in de wol nodig om te kunnen overleven. Is hieraan niet voldaan dan sterven de larven af. Dit verklaart waarom, bij plots droog weer, een aantal schapen spontaan kan genezen van een huidmaden besmetting.

Bij pas geschoren schapen is het vochtgehalte 30%, daarom komt myiasis weinig voor bij goed geschoren dieren. In lange wol is het vochtgehalte 65%. Na een regenbui is het vochtgehalte in de wol 100% en het duurt een week om terug onder 65% te dalen.

*“relatie
luchtvochtigheid
en myiasis”*

“Voorkomen is
beter dan genezen”

4/ Behandeling

Van april tot oktober dagelijks de schapen controleren op de eerste tekenen van huidmaden is van essentieel belang. Het kan van de ene op de andere dag gebeurd zijn. Let vooral op bij warm en vochtig weer.

Rond de wonde moet eerst en vooral de wol ruim weggeschoren worden. Daarna met een insectendodende oplossing de wonde uitwassen bv. Taktic® of Sarnacuran®.

Schapen met erge huid aantasting worden best met antibiotica behandeld.

De poppen en larven die uit de wonde vallen worden vernietigd om verdere toename van vliegen te voorkomen.

5/ Preventie

Scheren is een belangrijke preventieve maatregel. Eventueel de achterhand en lenden extra scheren en lammeren met lange wol scheren, kan besmetting voorkomen.

Wanneer dagelijkse controle niet mogelijk is of bij jaarlijks terugkerende problemen kan men preventief behandelen met chemische producten.

Clik® (dicyclanil) is een pour- on die met een drecht pistool wordt aangebracht; de helft te verdelen over de rug van nek tot staart, de andere helft over de achterhand verdelen. Het product geeft 4 maanden bescherming. Niet aanbrengen bij regenweer. De wachttijd voor vlees is 40 dagen.

Neocidol® (diazinon) is een andere mogelijkheid. Met de waterige oplossing worden de schapen gewassen. Dit kan in een dipbad of met een sproeier. Tijdens het sproeien de schapen dicht bijeen zetten geeft het minst product verlies. Behandelingstips vindt u in de vorige nieuwsbrief. Het middel geeft 4 tot 6 weken bescherming. Hou rekening met een wachttijd van 56 dagen voor vlees.

Deze twee producten zijn niet in België geregistreerd, maar mogen wel via de cascaderегeling door uw dierenarts ingevoerd worden uit Nederland.

6/ Resultaten van 2 Vlaamse enquêtes

De Vlaamse landbouw overheid (Vettenburg & Tylleman) heeft in 2000 en 2006 een enquête georganiseerd onder schapenhouders over de huidmaden ziekte. In het huidige project willen we hier een vervolg aan geven.

De besluiten van de bevraging leveren alvast nuttige informatie voor de schapenhouders. We vatten ze hieronder samen.

Ruim 60 % van de bedrijven had met huidmaden te maken in het jaar van de bevraging.

Slechts 20 % had nog nooit een besmetting gehad.

Het aantal aangetaste dieren per bedrijf varieerde tussen 11 en 21 %

Sterfte bij ooiën lag tussen 0.3 en 1.4 % en bij lammeren tussen 0.3 en 2 %

Grotere bedrijven, > 20 ooiën, hadden vaker last van huidmaden dan kleine bedrijven

Juli en **augustus** zijn de topmaanden

Laat scheren, in juni, gaf vaker problemen

Schapen zonder staart hadden even vaak aantasting als schapen met staart

7/ Besluit

Huidmadenziekte kan op elk bedrijf voorkomen. Er zijn afdoende preventieve maatregelen mogelijk. Dagelijkse nazicht van de schapen is onontbeerlijk om de aandoening in een vroeg stadium te kunnen behandelen.

Tekst en foto's: Guido Bertels, dierenarts kleine herkauwers DGZ

Oproep

Heb je schapen met jeuk of wolverlies, neem contact met ons op.

In het project zijn een aantal bezoeken voorzien op bedrijven met huidproblemen. We doelen hierbij op een kuddeprobleem. Het gaat om schurft, luizen, vliegenmaden of een onbekende oorzaak van schuren of wolverlies.

Meldt u bij DGZ 078/05 05 24 tav dierenarts Guido Bertels of mail naar guido.bertels@dgz.be

“Oproep”

